

PLAN FÖR ATT SKYDDA STUDERANDE MOT VÅLD, MOBBNING OCH TRAKASSERIER

Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning

Kyrkslätt kommun

GRUND FÖR PLANEN	3
ANSVAR	3
Ansvar hos utbildningsanordnarens styrgrupp för elevhälsan.....	3
Ansvar hos elevhälsogruppen för läroanstalten	7
Alla lärare svarar	7
Ansvarsläraren som utsetts för gruppen svarar.....	8
Ansvarspersonens förman svarar.....	8
De yrkeskunniga i elev- och studerandevård på läroanstalten svarar.....	8
Varje person som arbetar på läroanstalten svarar	9
Studeranden svarar.....	9
ALLMÄNT OM MOBBNING, TRAKASSERIER OCH VÅLD	9
Mobbning	9
Former av mobbning	10
Hur du identifierar mobbning	10
Trakasserier	10
Former av trakasserier och identifiering av trakasserier	11
Våld	11
Former av våld enligt THL:s definition	12
ÅTGÄRDER	13
Åtgärder för att förebygga våld, mobbning och trakasserier	13
Åtgärder för att utreda förekomsten av våld, mobbning och trakasserier.....	15
Åtgärder för ingripande i problemsituationer som gäller våld, mobbning och trakasserier	15
Steg för ingripande i systematisk mobbning	15
Ingripande i våld och trakasserier.....	15
Stöd till lärare om anmälningar till myndigheter	16
LÄNKAR.....	17

GRUND FÖR PLANEN

I denna plan avses med studerande både elever i grundläggande utbildning och studerande på gymnasiet. Med läroanstalt avses läroanstalter inom grundläggande utbildning och på gymnasiet.

Denna plan är lagstadgad i 13 § i lagen om elev- och studerandevård, enligt vilken utbildningsanordnarens elevhälsoplan innehåller en läroanstaltsspecifik plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier.

En studerande har rätt till en **trygg studiemiljö** ([Lagen om grundläggande utbildning 29 §](#), [gymnasielagen 40 §](#), med [fysisk, psykisk, social och pedagogisk trygghet](#)).

ANSVAR

Utbildningsanordnaren ser till att läroanstaltsmiljön är trygg och att man omedelbart ingriper i eventuell mobbning, eventuella trakasserier och eventuellt våld.

Ansvar hos utbildningsanordnarens styrgrupp för elevhälsan

Styrgruppen för elevhälsan ansvarar för att denna plan ger en aktuell helhetsbild av förekomsten av, förebyggande av och ingripande i mobbning, trakasserier och våld på läroanstalterna i området. Till ansvaren hör:

- hur den hanterar och stöder läroanstalter och planerar åtgärder
- hur den följer upp och bedömer genomförandet av denna plan genom egenkontroll.
- medel och uppföljning för att förenhetliga verksamhetssätten på läroanstalterna
- i verksamheten används effektiva metoder och verksamhetssätt som bedömts vara bra.
- principerna om samarbete inom läroanstalten och mellan samarbetspartner är fastställda.

Utbildningsanordnarspecifik uppföljning av helhetssituationen

Utbildningsanordnarspecifik uppföljning av resultaten av enkäten Hälsa i skolan.
Genomsnittet för de olika årskurserna.

Enkäten Hälsa i skolan	2019	2021	2023	2025	2027	2029
Grundläggande utbildning: Har någon av lärarna eller andra vuxna i din skola mobbat dig i skolan under detta läsår? (Andelen ja-svar)		åk 4-5: 16% åk 8-9: 18% gy: 11%	åk 4-5: 12% åk 8-9: 18% gy: 8%			
Hur ofta har du varit delaktig i mobbning av andra elever? (Den andel som varit delaktiga i mobbning minst en gång per vecka).	åk 4-5: 2% åk 8-9: 2% gy: 3%	åk 4-5: 2%, åk 8-9: 2%, gy: 1%	åk 4-5: 3%, åk 8-9: 4%, gy: 2%			

Hur ofta har du blivit mobbad i skolan under denna termin? (Den andel som blivit mobbade minst en gång per vecka).	åk 4-5: 7%, åk 8-9: 6%, gy: 2%	åk 4-5: 8%, åk 8-9: 5%, gy: 2%	åk 4-5: 9%, åk 8-9: 8%, gy: 2%			
Har du berättat för någon vuxen på läroanstalten om mobbning som förekommit på läroanstalten under denna termin? (Andelen nej-svar)	åk 4-5: 37%	åk 4-5: 42%, åk 8-9: 73%, gy: 85%	åk 4-5: 43%, åk 8-9: 72%, gy: 77%			
Vad har hänt efter att du berättat om mobbning? (Den har fortsatt eller blivit värre)	åk 4-5: 20%	åk 4-5: 21%, åk 8-9: 30%	åk 4-5: 18%, åk 8-9: 38%			
Har du upplevt sexuella trakasserier på läroanstalten, formuleringen av frågan varierar mellan de olika årskurserna (andelen ja-svar)	åk 8-9: 3%, gy: 2%	åk 8-9: 5%, gy: 2%	åk 8-9: 6%, gy: 2%			

Beskrivning av nuläget av utbildningsanordnarens helhetssituation

Mobbning:

Enligt skolhälsoenkäten 2023 uppgav knappt 10 % av eleverna i årskurs 4–5 och 8–9 att de blivit mobbade minst en gång i veckan, och bland gymnasieeleverna var siffran 2 %. Antalet har ökat mycket lite sedan den föregående mätningen, och för gymnasieelevernas del har det förblivit oförändrat. Fler uppgav att de blivit mobbade av en vuxen i skolan, men det är också möjligt att upplevelsen av mobbning blandas ihop med tillsägelser av elevens beteende. Siffrorna är ungefär samma som i andra kommuner inom Västra Nylands välfärdsområde.

Enligt kommunens elevenkät 2025 hade ungefär var femte elev i årskurs 1–3 under det pågående läsåret upplevt sig ha blivit mobbad, och lika många svarade att de inte vet om de blivit mobbade. Situationen har förbättrats jämfört med föregående år, men andelen "vet inte"-svar har förblivit ganska oförändrad.

I enkäten för årskurs 4–9 ställdes frågor om former av upplevd mobbning, och det gick att välja flera alternativ. Den vanligaste formen (20 %) var indirekt, tyst mobbning. 77 % svarade att de inte blivit mobbade. Frågan var formulerad annorlunda året innan, så svaren är inte helt jämförbara. Då svarade 71 % att de inte blivit mobbade eller att de inte vet. Det verkar alltså som att upplevelsen av mobbning har minskat.

Endast ett fåtal uppger i enkäterna att de själva mobbat andra.

Enligt enkäterna berättar många inte för en vuxen om mobbningen. Ganska många upplevde att mobbningen fortsatte eller förvärrades efter att de berättat för en vuxen. I kommunens elevenkät svarade många elever i årskurs 4–9 att de fått hjälp av en kompis i en mobbningssituation. Endast några få procent uppgav att de blivit nätmobbade. Det är ändå tydligt att mobbning och trakasserier på nätet är ett fenomen som har ökat och som det måste finnas metoder för att ingripa i.

I kommunens vårdnadshavarenkät 2025 höll 76 % helt eller delvis med om att deras barn upplever skolan som psykiskt trygg. Siffran har sjunkit från föregående enkät (83 %).

Våld:

I skolhälsoenkäten 2023 uppgav var femte att de upplevt fysiskt hot, och siffrorna har ökat något jämfört med tidigare mätningar. Bland gymnasieeleverna var situationen något bättre och hade till och med förbättrats något. I kommunens elevenkät 2025 uppgav endast en liten andel (6 %) av eleverna i årskurs 4–9 att de upplevt direkt fysisk mobbning. I vårdnadshavarenkäten höll 81 % helt eller delvis med om att deras barn upplever skolan som fysiskt trygg. Siffran har sjunkit något från föregående enkät (86 %).

Trakasserier:

Enligt den senaste skolhälsoenkäten hade 6 % av eleverna i årskurs 8–9 upplevt sexuella trakasserier i skolan, och andelen har ökat något jämfört med tidigare mätningar. För gymnasieelevernas del var andelen mindre (2 %) och har hållits oförändrad.

Planeringsperiodens tyngdpunktsområden

- **I förebyggande av mobbning, trakasserier och våld**

1. Att öka medvetenheten hos studerande, lärare och vårdnadshavare om vad som räknas som mobbning, våld och trakasserier: Att känna igen roller i mobbning, olika former av mobbning samt mobbning, trakasserier och våld som sker på nätet.
2. Att betona vikten av att ingripa i mobbning, trakasserier och våld, och att göra detta synligt. Ingripandet baserar sig på lagen (GrUB 29 §).
3. Att främja studerandenas emotionella och sociala färdigheter.

- **Uppföljning av framsteg i förebyggande av mobbning, trakasserier och våld på läroanstalterna (egenkontroll)**

1. Varje läroanstalt beskriver i läsårsberättelsen de åtgärder som vidtagits för att främja förebyggande arbete.
2. Styrgruppen för elevhälsan följer upp hur det förebyggande arbetet framskrider i samband med utvärderingen av genomförandet av elevvårdsplanen.
3. Kommunens elev- och vårdnadshavarenkäter.

- **Ingripande i mobbning, trakasserier och våld**

1. Att uppmuntra till att berätta för en vuxen:
 - Särskilt att ingripa i den barn- och ungdomskultur där det anses negativt att berätta.
 - Att uppmuntra till att berätta om indirekt mobbning, eftersom den lätt undgår vuxnas uppmärksamhet.
 - Att öka kännedomen om Someturva (nättrygghetstjänst).
 - Alla studerande och vårdnadshavare ska ha kännedom om och tillgång till ett enkelt sätt att anmäla observationer gällande mobbning, trakasserier och våld (t.ex. QR-kod, brevlåda).

- Att stärka en verksamhetskultur där man undviker fördomar, förhastade slutsatser och stigmatisering i samband med mobbning, trakasserier och våld.

2. Tydliga sätt att ingripa: Alla läroanstalter omfattas av *steg för ingripande i systematisk mobbning*. (I slutet av denna plan)

- Varje elev och varje anställd har en skyldighet att ingripa i mobbning, våld, trakasserier och diskriminering när de bevittnar det. En lärare eller rektor ska informera vårdnadshavare eller annan laglig företrädare för både den misstänkta och den utsatta eleven om fall av mobbning, trakasserier, diskriminering eller våld i inlärningsmiljön eller på skolvägen (GrUB 29 §).

3. Fungerande tillsyn i alla situationer.

4. Ett enhetligt enkätunderlag införs i läroanstalterna för att kartlägga situationen gällande jämlikhet och likabehandling. I de läroanstaltsspecifika likabehandlings- och jämställdhetsplanerna beskrivs åtgärder för att åtgärda observerade brister.

- **Uppföljning av framsteg i ingripande i mobbning, trakasserier och våld på läroanstalterna (egenkontroll)**

1. Varje läroanstalt beskriver i sin läsårsberättelse de åtgärder som vidtagits för att främja ingripande.
2. Styrgruppen för elevhälsan följer upp hur ingripandet framskrider i samband med utvärderingen av genomförandet av elevhälsoplanen.
3. Kommunens elev- och vårdnadshavarenkäter.

Planeringsperiodens tyngdpunktsområden i stödjandet av personalens kunnande

- **I förebyggande av mobbning, trakasserier och våld**

Varje verksamhetsmodell som används ska ha en läroanstalts- eller kommunspecifik utbildning/introduktion.

- **I ingripande i mobbning, trakasserier och våld**

Varje verksamhetsmodell som används ska ha en läroanstalts- eller kommunspecifik utbildning/introduktion.

Uppföljning av genomförande av planen av styrgruppen för elevhälsan under planeringsperioden

Mål	2025	2026	2027	2028	2029
Mobbningsfall rapporteras oftare till en vuxen.					
Situationen har förbättrats efter att en vuxen informerats.					
Förståelsen för mobbningens olika former och roller ökar.					
Steg för ingripande i systematisk mobbning används i alla läroanstalter och lärarna har fått introduktion i modellen.					
Fungerande tillsyn i alla situationer: Studerande upplever läroanstalten som en trygg miljö.					

Ansvar hos elevhälsogruppen för läroanstalten

Elevhälsogruppen svarar för behandlingen av ärenden på allmän och gemenskapsnivå och då riktar sig arbetet mot gruppen, klassen, gemenskapen och studiemiljön.

Elevhälsogruppen svarar

- för bedömningen av utvecklingen av och nuläget med läroanstaltens helhetssituation när det gäller förekomst av mobbning, trakasserier och våld
- för säkerhetskulturen inkl. försvarskulturen, främjande av ansvarsfullhet på sociala medier
- åtgärder och smidiga processer i förebyggande av och ingripande i mobbning, trakasserier och våld i samarbete med studerandena, vårdnadshavarna och andra samarbetspartner
- för upprätthållande av personalens kunskande i förebyggande av och ingripande i mobbning, trakasserier och våld (bl.a. hur man identifierar det, hur man tar upp ärendet, överenskomna verksamhetsmodeller)
- för informering av studerandena, vårdnadshavarna och personalen om verksamhetsmodellerna med hänsyn även till personalen utanför undervisningspersonalen
- för uppföljningen av genomförandet av planen

Alla lärare svarar

- för tryggheten i studerandegruppen när de undervisar gruppen och vid förflyttning från en lärmiljö till en annan
- för styrning av studerandena till sakligt uppförande
- för förebyggande av mobbning, trakasserier, diskriminering och våld, ingripande i mobbning, trakasserier och våld och för observation av åtgärdernas effekter

- för utredning av trakasseri-, mobbnings-, diskriminerings- och våldsfall och informering av alla de delaktigas vårdnadshavare enligt läroanstaltens anvisningar
- för vidtagande av fostrande och disciplinära åtgärder samt säkerhetsåtgärder
- vid behov för informeringen av chefen

Ansvarsläraren som utsetts för gruppen svarar

- för processen för utredning och uppföljning av trakasseri-, mobbnings-, diskriminerings- och våldsfall
- uppföljning av de fostrande och/eller disciplinära åtgärdernas samt säkerhetsåtgärdernas effekter
- för säkerställande av den expertis som behövs för utredning av mobbningsituationer och planeringen av åtgärder
- vid behov för sammankallande av en individuell sektorsövergripande expertgrupp för att bedöma behovet av elevvårdsstöd och ordnande av service

Ansvarspersonens förman svarar

- för förverkligande av studerandenas rätt till en trygg studiemiljö
- för planering och vidtagande av läroanstaltsspecifika åtgärder samt för informering av studerandena och vårdnadshavarna, om utbildningsanordnaren inte avtalat något annat om ansvar.
- för vidtagande av fostrande och/eller disciplinära åtgärder på läroanstalten
- för att personalen på läroanstalten ges tillräckligt med introduktion och utbildning.
- för att medlemmarna i den läroanstaltsspecifika elevhälsogruppen sätter sig in i denna plan, om utbildningsanordnaren inte avtalat något annat om ansvar.
- för att vid sektorsövergripande granskning på läroanstalten beaktas även mobbning, trakasserier och våld
- för genomförandet och uppföljningen av denna plan

De yrkeskunniga i elev- och studerandevård på läroanstalten svarar

- för att läroanstalterna har smidiga, lättillgängliga och mervärdesgivande möjligheter till elevhälsokonsultation för personalen.
- för att vid behov och på det sätt som behövs vara till stöd för undervisningspersonalen i förebyggande av, utredning av förekomsten av och ingripande i mobbning, trakasserier och våld.
- för att hela personalen på läroanstalten har smidiga och lättillgängliga möjligheter att både med och vid behov utan studerande hänvisa studeranden till elevvårdstjänster
- för att studerandena har lättillgängliga kontaktkanaler till yrkeskunniga inom elevvården och studerandena har jämlika möjligheter till högklassig service
- för att elevvårdstjänsterna på läroanstalten bildar en fungerande helhet
- för de ansvar som tilldelats den läroanstaltsspecifika elevhälsogruppen som en del av arbetsgruppen
- vid behov för sammankallande av en individuell sektorsövergripande expertgrupp för att bedöma behovet av elevvårdsstöd och ordnande av service

Varje person som arbetar på läroanstalten svarar

- för upprätthållande av sin egen kompetens när det gäller skyddande av elever mot våld, mobbning och trakasserier
- för observation av mobbning, trakasserier och våld
- för omedelbart ingripande i situationen enligt läroanstaltens anvisningar
- för en yrkeskunnigs konsultering vid elevvårdstjänsterna med anledning av studerandens individuella behov av elevvård
- för kontakt med en yrkeskunnig inom elevvården (i första hand tillsammans med studeranden) trots sekretessbestämmelserna
- för [barnskyddsanmälan](#) eller [kontakt med socialvården](#) (orosanmälan) enligt barnskyddslagen samt i fråga om studerande som fyllt 18 år orosanmälan enligt [socialvårdslagen 35 §](#)

[Barnskydd | Västra Nylands välfärdsområde \(luvn.fi\)](#)

[Orosanmälan | Västra Nylands välfärdsområde \(luvn.fi\)](#)

- för polisanmälan

Studeranden svarar

- för att utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt (gymnasielagen 30 §, lagen om grundläggande utbildning 46 §)
- En studerande ska låta bli att mobba eller diskriminera samt handla så att eleven inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa.

ALLMÄNT OM MOBBNING, TRAKASSERIER OCH VÅLD

Mobbning

Mobbning definieras som att upprepade gånger och medvetet orsaka skada för en försvarslös elev eller studerande. Den mobbade är i underläge gentemot mobbarna (t.ex. antalet mobbare, fysiskt i underläge). Mobbning kan även kamoufleras som lek eller sport. En studerande kan vara både mobbad och mobbare, vilket har konstaterats vara en betydande riskfaktor för utslagning.

Mobbning är ett gruppfenomen. De som tyst följer mobbning (tysta godkännare) spelar en betydande roll i mobbning; mobbaren eller mobbarna och den mobbade upplever ofta dem som mobbare även om de i själva verket kan vara emot mobbning. Andra grupproller är medhjälpare till mobbare, uppmuntrare av mobbare och försvarare av en mobbad. En mobbare är vanligtvis en annan eller andra studerande, men man ska också beakta situationen där en lärare eller en medlem i personalen mobbar en studerande.

Man ska beakta att mobbning och trakasserier kan uppfylla definitionen i [strafflagen](#): bl.a. misshandel, hot, stöld eller snatteri, kränkning av kommunikationshemlighet, identitetsstöld, brott mot kommunikationsfrid, olovlig avlyssning, olovlig observation, olaga förföljelse, sexualbrott, brott mot sedlighet.

[Antimobbningsarbete i skolor och läroanstalter \(oph.fi\)](#)

Former av mobbning

Indirekt, det vill säga tyst mobbning: till exempel blickar, miner, att vända någon ryggen, att utesluta ur gruppen, att göra osynlig (ostracism), att sprida rykten bakom ryggen, riktade trakasserier osv. Ofta svårt att upptäcka.

Direkt verbal mobbning: hot, härmning, förolämpning, hån eller att göra någon till åtlöje, riktade trakasserier.

Direkt fysisk mobbning: till exempel att skuffa, slå, hota med våld, ta andras saker eller uppsåtligt förstöra andras saker.

Nätmobbing: att orsaka skada för en annan via nätet, med mobiltelefon eller andra elektroniska enheter. T.ex. manipulering och spridning av foton, hånfulla, hotfulla meddelanden, spridning av rykten i kanaler på sociala medier och nätfiske.

Hur du identifierar mobbning

Mobbning förekommer ofta förtäckt och det kan därför vara svårt att upptäcka. Mobbning är en subjektiv erfarenhet för den mobbade och ska som sådan tas på allvar. En mobbad studerande vill kanske inte berätta för personalen om mobbning (t.ex. rädsla om att mobbningen blir värre, skam). Trots att studerandena inte ofta berättar om mobbning i klassrummet kan läraren försöka ta reda på klassens eller gruppens situation genom att särskilt noggrant följa vad som händer studerandena emellan på rasterna, i skolans korridorer eller i början av och under lektionerna.

Eventuella observationer kring mobbning:

- om någon blir ensam på rasterna eller pauserna
- om någon studerande ständigt utesluts ur grupper
- om någon inte blir vald som välkommet sällskap i sociogrammet
- om man upprepade gånger fnissar/skrattar åt någons svar
- om en studerande är ovillig att komma till läroanstalten och detta leder till oförklarad frånvaro
- om en studerande isolerar sig och är ovillig att prata om orsakerna till problemen
- förändringar i en studerandes beteende
- om föremål ständigt fattas eller blir borttappade

Trakasserier

Sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön är förbjudna enligt förbudet mot diskriminering i 7 § i jämställdhetslagen (Utbildningsstyrelsens [handbok](#)).

Trakasserier är beteende genom vilket man avsiktligt eller de facto kränker en persons eller människogrups människovärde. Trakasserier innebär att man med sitt beteende skapar en atmosfär som är kränkande, förödmjukande, hotande, fientlig eller aggressiv mot den andra personen och som baserar sig på en förbjuden diskrimineringsgrund såsom sexuell läggning, ursprung eller funktionsnedsättning. Trakasserier kan vara riktade mot både individer och människogrupper.

Trakasserier kan ta sig uttryck i osakliga antydningar och kränkande bemötande i ord eller handling. Trakasserier kan utöver skrivna och talade ord och uttryck vara publicering av material som kränker människovärdet på nätet eller i sociala medier. Det förekommer även trakasserier per telefon.

Könsrelaterad eller sexuell uppmärksamhet utvecklas till trakasserier om den fortsätter trots att den som blivit föremål för uppmärksamheten meddelar att han eller hon tycker att den är motbjudande.

Former av trakasserier och identifiering av trakasserier

Könsrelaterade trakasserier är oönskad uppmärksamhet som är relaterad till könet. Könsrelaterade trakasserier innebär obehagligt beteende som är relaterat till personens kön, könsidentitet eller könsuttryck. Könsrelaterade trakasserier är inte sexuella, men kränker en annan persons integritet.

- kränkande eller nedsättande prat om en annans kön, könsidentitet eller könsuttryck
- könsrelaterad mobbning
- handlingar som gör personen skamsen, rädd, sårad eller arg

Sexuella trakasserier är oönskat sexuellt beteende.

- sexuella anspelningar, vitsar, sexuellt anspelande brev, e-postmeddelande eller SMS
- prat och frågor om personens kropp, klädsel eller privatliv
- förslag eller krav på sexuellt umgänge och fysisk kontakt
- ofredande, våldtäkt eller försök till våldtäkt

[Presentationsmaterial för skolor och läroanstalter för förebyggande av och ingripande i sexuella trakasserier \(Utbildningsstyrelsen, 2020\)](#)

Rasistiska trakasserier

- Mobbning med rasistiskt motiv (t.ex. att utestänga någon på grund av dennas etniska ursprung)
- trakasserier, hatretorik med rasistiskt motiv
- Mikroaggression: kommentar eller gärning som stärker eller upprätthåller rasistiska eller i övrigt diskriminerande stereotypier till exempel berömma hur väl en person som inte anses vara ljushyad talar svenska eller finska, antyder personen samtidigt att hen anser att en brun person inte kan tala svenska eller finska som modersmål. Dessa frågor eller kommentarer kan verka oskyldiga men är sårande för objektet.
- Nedsättande, underminerande prat om etniskt ursprung

Våld

Enligt WHO:s definition är våld (hot om eller faktisk) utövning av fysisk styrka eller makt som avsiktligt riktar sig mot en själv eller en annan person, en grupp eller gemenskap och sannolikt orsakar skada, död, en psykisk olägenhet, ofördelaktig utveckling eller berövande (Rådet för brottsförebyggande 2002). Våld siktar på att avskräcka, undertrycka, förödmjuka och skada en annan och är maktmissbruk. Våld kan ta sig uttryck på olika sätt hos olika kön och vara riktat mot olika kön.

Former av våld enligt THL:s definition

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer kännetecknas av att våldsutövaren och offret har eller har haft en nära relation till varandra. Våld i nära relationer kan riktas mot personens nuvarande eller tidigare partner, barn, nära släkting eller någon annan närstående.

Sexuellt våld

Sexuellt våld kan till exempel vara våldtäkt, våldtäktsförsök, att tvinga någon till sexuella handlingar eller att inskränka på en annan persons sexuella självbestämmanderätt.

Fysiskt våld

Fysiskt våld kan till exempel vara att knuffa, slå, sparka, lugga, slå huvudet mot något, strypa, klösa, riva, skaka, använda skjut- eller eggvapen eller hota någon med fysiskt våld.

Psykiskt våld

Psykiskt våld innebär till exempel att man förtrycker, kritiserar, skäller, föraktar, kontrollerar, begränsar socialt umgänge, är kraftigt svartsjuk, isolerar, förstör saker, skadar husdjur eller hotar om något av dessa. Att hota med självmord är också ett exempel på psykiskt våld.

Ekonomiskt våld

Ekonomiskt våld är till exempel att hindra självständig penninganvändning, hindra deltagande i ekonomiska beslut, att tvinga någon att ge sina egna pengar till någon annan, hot om ekonomiskt våld eller utpressning.

Illabehandling eller försummelse

Illabehandling eller försummelse kan till exempel innebära att ett barn, en äldre person eller en person med funktionsnedsättning lämnas utan vård, hjälp eller omsorg i situationer där personen är beroende av det. Det är också fråga om illabehandling om man skadar en annan människa med läkemedel, rusmedel, kemikalier eller lösningsmedel.

Kulturellt eller religiöst våld och hedersrelaterat våld

Kulturellt eller religiöst våld är tvång till religiös övertygelse, hot om våld eller användning av våld med hänvisning till religion eller kultur (s.k. hedersvåld till exempel), könsstympning eller hot med koppling till religionen.

Förföljelse

Förföljelse innebär till exempel att upprepade gånger närma sig, följa efter eller iaktta en annan människa på ett sätt som orsakar ständig rädsla hos personen som utsätts. Förföljelse kan till exempel vara att iaktta en annan person i närheten av hemmet eller arbetsplatsen, upprepade hot efter att ett parförhållande upphört och att övervaka en annan person med hjälp av internet eller teknisk utrustning. Förföljelsen kan också riktas mot offrets närmaste.

Radikalisering

Våldsbejakande extremism innebär att man tar till våld, hotar att använda våld, uppmuntrar och uppmuntrar till våld eller berättigar våld med stöd av en idévärld.

Digitalt våld

Våld som går ut på att kränka, kontrollera, iaktta eller skada en annan människa genom data- och kommunikationsteknologi. I gärningarna utnyttjas digital teknologi, till exempel terminaler, smarta enheter, positionerare och andra anordningar, programlösningar, applikationer och snabbmeddelandetjänster. Digitalt våld kan också vara indirekt, varvid gärningsmannen utnyttjar till exempel andra människor i sina gärningar.

ÅTGÄRDER

Åtgärder för att förebygga våld, mobbning och trakasserier

Förebyggande åtgärder är en del av läroanstaltens verksamhetskultur och sker i normala kontakter i vardagen, i läroanstaltens vardag och i interaktion mellan människor.

a. Förstärkning av försvarskulturen

- Vi uppmuntrar till och ökar ingripande i mobbning av studerande och stärker försvararroller: vi skapar och övar verksamhetsmodeller för hur man kan försvara den mobbade
- vi gör de negativa attityderna mot mobbning synliga även hos de tysta godkännarna
- vi skapar och övar verksamhetsmodeller som ökar försvaret (t.ex. åtminstone att avlägsna sig från platsen, att berätta för läraren) för de tysta godkännarna

b. Säkerhetskultur

- Läroanstalten uttrycker tydligt genom att informera att mobbning, trakasserier och våld inte accepteras under några som helst omständigheter
- Ordningsreglerna är uppgjorda omsorgsfullt och med delaktiggörande, och genomgången av dem med studerandena är en del av vardagen
- Studerandena har ett enkelt och tillgängligt medel att berätta om den mobbning, de trakasserier och det våld som de utsatts för på läroanstalten (se exemplet från [Omnia](#))
- vi ger personalen systematisk introduktion och utbildning
- var och en styr studerandena till sakligt uppförande
- tillräckligt med information till studerande, vårdnadshavare och personal
- ordentliga åtgärder utifrån resultaten av sektorsövergripande granskning av läroanstalten
- på läroanstalten övervakar vi effektivt läroanstaltsmiljön (t.ex. rastövervakning, kameraövervakning)
- läroanstalten har effektiva och ordentliga verksamhetsmodeller för ingripande i mobbning, trakasserier och våld
- var och en ingriper i mobbning, trakasserier och våld

Utbildningsanordnarens verksamhetsplan för förebyggande av våld, mobbning och trakasserier:

Den läroanstaltsvisa elevhälsogruppen ansvarar tillsammans med rektorn för att denna plan genomförs och följs upp i läroanstalten.

Försvars- och trygghetskulturen stärks på det sätt som beskrivits ovan. Även vårdnadshavarnas medvetenhet om dessa frågor beaktas. Samarbete med vårdnadshavarna är viktigt i förebyggandet och identifieringen av mobbning.

Undervisningsmaterial från Someturva används för att identifiera nätmobbning och nättrakasserier.

Känslo- och interaktionsfärdigheter övas mångsidigt i olika vardagliga situationer. Lärarnas kompetens att stödja känslo- och interaktionsfärdigheter stärks till exempel genom att vägleda dem till utbildningar samt genom att ordna gemensam fortbildning för hela personalen.

Genom skolans ordningsregler samt de klassvis överenskomna verksamhetsmodellerna strävar man efter att skapa en sådan respektfull och delaktig stämning och verksamhetskultur där man inte tillåter mobbning och man omedelbart ingriper i mobbning och trakasserier. Det förebyggande arbetet är avgörande. Var och en medlem i personalen är skyldig att agera förebyggande och omedelbart ingripa i mobbning, våld och trakasserier som hen får kännedom om.

I Kyrksläotts skolor används välfärdsplaner. Avsikten är att i planerna anteckna alla de åtgärder som riktar sig mot välbefinnande samt att samtidigt också förebygga mobbning. Det är eleverna som har det största inflytandet på välfärdsplanen. Välfärdsplanerna uppdateras alltid i början av läsåret.

På allmän nivå kan mobbning, våld och trakasserier förebyggas på bland annat följande sätt:

- skolan har fungerande ordningsregler som är bekanta för eleverna och personalen
- i klasserna kan man komma överens om klassspecifika verksamhetssätt och överenskommelser för att upprätthålla arbetsro och förebygga mobbning
- ny eller tillfällig personal introduceras i skolans verksamhetssätt
- effektiv rastövervakning
- i skolan ordnas vänelevsverksamhet
- vid behov genomförs enkäter om välmående
- temat behandlas vid lärarmöten och vid tillställningar för vårdnadshavare
- det görs klart för eleverna att våld, mobbning eller trakasserier inte godkänns i någon situation eller någon form
- elever och vårdnadshavare informeras om hur man i skolan agerar i mobbningssituationer
- betydelsen av en god klassanda beaktas i det förebyggande arbetet, det används tid för att bilda grupper av klasserna
- eventuella konflikter förutspås bland annat då grupper bildas
- elevvårdens arbetstagare kan ordna olika tillställningar
- eleverna uppmuntras att berätta om mobbning eller andra saker som påverkar välmående till någon vuxen i skolan och eller via Someturva

Åtgärder för att utreda förekomsten av våld, mobbning och trakasserier

- Man deltar aktivt i skolhälsoenkäten och motiverar studerandena att besvara enkäten
- Uppföljning av användning av disciplinära åtgärder till följd av mobbning enligt läroplanen
- Läroanstaltens egna enkäter genomförs både vid behov och enligt utbildningsanordnarens plan
- Grupp sociogram vid behov

Utbildningsanordnarens verksamhetsplan för utredning av förekomst:

Utöver det ovannämnda:

- Studerande och vårdnadshavare motiveras att besvara kommunens enkäter med hjälp av tydliga instruktioner. Enkäterna inkluderas i årsklockan och deltagandet främjas genom att beakta tidtabellerna för övriga datainsamlingar.
- Enkäten om jämlikhet och likabehandling harmoniseras så att alla läroanstalter använder en gemensam enkätmall. Enkäten inkluderas i årsklockan med hänsyn till tidtabellerna för övriga datainsamlingar.
- Kommunens enkäter utvecklas för att svara på de behov som uppstår.

Åtgärder för ingripande i problemsituationer som gäller våld, mobbning och trakasserier

Steg för ingripande i systematisk mobbning

I slutet av denna plan på sidan 18.

Ingripande i våld och trakasserier

Ärende	
Ingripande i våld	Man kan ingripa i våldsamt beteende genom att tillämpa åtgärder som tryggar säkerheten. Om en som hör till läroanstaltens personal upptäcker våld ska hen genast meddela läroanstaltens föreståndare om det. Våldsamma situationer kan med samtycke av de berörda parterna förlikas med hjälp av de förlikningsmetoder som används i skolan. Användning av fostrande och disciplinära åtgärder. I samband med våldsamt beteende ska man särskilt beakta behovet av att underrätta polisen eller andra myndigheter samt hänvisning till studerandevården. Vid behov ska arbetet i kris- och/eller säkerhetsarbetsgruppen på läroanstalten beaktas.
Ingripande i trakasserier	Om en som hör till läroanstaltens personal upptäcker sexuella trakasserier ska hen genast meddela läroanstaltens föreståndare om det. Man ska särskilt beakta skyldigheten att anmäla sexualbrott som riktat sig mot ett barn till polisen (Barnskyddslagen 25§). Användning av fostrande och disciplinära åtgärder. Om det är en som ingår i skolans personal som är skyldig till sexuella trakasserier, görs behövliga åtgärder som hänför sig till anställningsförhållandet. Vid behov ska arbetet i kris- och/eller säkerhetsarbetsgruppen på läroanstalten beaktas.

Stöd till lärare om anmälningar till myndigheter

När ska man göra en polisanmälan eller en barnskyddsanmälan?

Om det är tveksamt huruvida man ska göra anmälan kan undervisningspersonalen vid behov alltid konsultera studerandevården, barnskyddet eller polisen så att barnet eller den unge inte kan identifieras. Trots att mobbning inte finns som separat term i strafflagen kan de medel som används i mobbning uppfylla brottsrekvisit. Exempel på dessa är misshandel, frihetsberövande, ärekränkning, stöld, att skada eller förstöra saker, att tvinga offret till förödmjukande eller skadliga handlingar, spridande av information som kränker privatlivet, identitetsbrott och olaga hot. Man kan också göra sig skyldig till brott genom medhjälp, anstiftan eller medgärningsmannaskap. Trots att man anmäler ärendet till polisen ska man också anmäla det till barnskyddet om det är fråga om en minderårig.

Att göra polisanmälan

Personalen inom småbarnspedagogiken och undervisningsväsendet är skyldiga att trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan både till polisen och barnskyddet om de på grund av omständigheter som de har fått kännedom om i sin uppgift har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller vissa brott mot liv och hälsa. Brott som ska anmälas definieras i 20 kapitlet i strafflagen. Med vissa brott mot liv och hälsa avses gärningar som enligt 21 kapitlet i strafflagen är straffbara och för vilka maximistraffet är högst två års fängelse. Den misstänkta ålder har ingen betydelse med avseende på anmälningsskyldigheten. Också brott som begåtts av personer under 15 år och som omfattas av anmälningsskyldighet ska anmälas till polisen. Även om den brottsmisstänkta inte på grund av sin ålder har straffrättsligt ansvar fräntar detta inte eventuell skadeståndsskyldighet i målet.

Den som arbetar med uppgifter inom grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning har oberoende av skyldigheten att iakttä sekretess rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om hen i samband med skötseln av uppgifterna har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld [lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 40 § (714/2018), gymnasielagen 58 § (714/2018) och lagen om yrkesutbildning 109 § (531/2017)].

Att göra barnskyddsanmälan

Det är viktigt att observera att personalen inom undervisningsväsendet har en betydligt mer omfattande skyldighet att göra barnskyddsanmälan trots att skyldigheten att göra polisanmälan bara gäller vissa typer av brott. Man ska alltid göra barnskyddsanmälan utan dröjsmål när man upptäcker försummelser i vården och omsorgen för barnet, när omständigheterna äventyrar barnets utveckling eller när barnets beteende är oroväckande. Den yrkesperson som blir orolig har anmälningsskyldighet. I barnskyddsanmälan ska antecknas allt det oroväckande. Barnskyddsanmälan ska göras utan dröjsmål om du misstänker att barnet är i akut fara. Man kan göra barnskyddsanmälan om man blir orolig över en mobbad eller en mobbare.

[Barnskydd | Västra Nylands välfärdsområde \(luvn.fi\)](http://luvn.fi)

Orosanmälan

Om en person som hör till skolans personal i sitt arbete har fått kännedom om en person vars behov av socialvård är uppenbart, ska hen hänvisa personen till att söka socialservice

eller om personen samtycker till det kontakta den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården, så att stödbehovet kan bedömas. Om samtycke inte kan fås och personen är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska de personer som ansvarar för att hänvisa personen till socialservice utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård, oberoende av sekretessbestämmelserna. (Socialvårdslagen 35 §)

[Orosanmälan | Västra Nylands välfärdsområde \(luvn.fi\)](#)

LÄNKAR

LAGSTIFTNING

Lagen om elev- och studerandevård, <https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2013/1287>

Lagen om grundläggande utbildning, <https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/1999/731>

Gymnasielagen, <https://finlex.fi/sv/lagstiftning/2018/714>

Socialvårdslagen, <https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2014/1301>

Barnskyddslagen, <https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2007/417>

Strafflagen, https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/1889/39-001#chp_20v20220723_heading

RÅD TILL VÅRDNADSHAVARE

<https://omaperhe.fi/sv/barn-1-6-ar/kanslomassiga-fardigheter/blir-barnet-mobbat>

<https://omaperhe.fi/sv/skolelev-7-12-ar/kanslomassiga-fardigheter/skolmobbing>

<https://omaperhe.fi/sv/unga-13-17-ar/kanslomassiga-fardigheter/skolmobbing>

<https://omaperhe.fi/sv/skolelev-7-12-ar/kanslomassiga-fardigheter/rasism-och-diskriminering>

<https://omaperhe.fi/sv/skolelev-7-12-ar/kanslomassiga-fardigheter/skoleleven-och-kompisar>

Steg för ingripande i systematisk mobbning

6. Uppföljning: separat med mobbaren med deras vårdnadshavare och den mobbade, samt lyssna på vittnen.
 A) Mobbningen har upphört: uppföljningsbesök t.ex. 3 veckor. Om mobbningen även då har upphört, avslutas processen.
 B) Mobbningen fortsätter: Allvarigare disciplinära åtgärder: Till exempel avstängning för en viss tid (GL 41 §, LGU 36 §) eller i första hand byte av skola för mobbaren med vårdnadshavarens eller studentens samtycke. Polisanmälan och barnskyddsanmälan.

5. Uppföljning: separat med mobbaren och medhjälparen med deras vårdnadshavare, samt innan detta med den mobbade och vittnen.
 A) Mobbningen har upphört. Uppföljningsbesök 3 veckor. Om mobbningen även då har upphört, avslutas processen.
 B) Mobbningen fortsätter: Allvarigare disciplinära åtgärder: Till exempel avstängning från undervisningen för en viss tid (på grund av beteende som hotar psykisk eller fysisk säkerhet, LGU 36§, GL 41 §). Säkerställande av elevhälsan enligt LES 15 § och 16 §. Kalla vårdnadshavarna. Uppföljning t.ex. 3 veckor.

4. Uppföljning.
 A) Mobbningen har upphört, avtala om uppföljning 3 veckor. Om mobbningen även då har upphört, avslutas processen.
 B) Mobbningen fortsätter. Kalla vårdnadshavarna. Allvarigare disciplinära åtgärder: Till exempel 1. skriftlig varning för brott mot ordningsregler (olämpligt beteende, GL 41 §, LGU 36 §), vid behov anmälan till barnskyddet. Håll ett nätverksmöte med elevhälsan (baserat på LGU 40 §, andra stadiet med studentens och vårdnadshavarnas samtycke). Avtala om uppföljning t.ex. 2–3 veckor.

3. Uppföljningsmöte: separat med mobbaren och medhjälparen med deras vårdnadshavare. Innan detta, lyssna på den mobbade samt vittnen.
 A) Mobbningen har upphört: uppföljningsbesök t.ex. 3 veckor. Om mobbningen även då har upphört, avslutas processen.
 B) Mobbningen fortsätter: Kalla vårdnadshavarna igen. Muntlig varning till mobbarna och medhjälparna. Avtala om uppföljning t.ex. 2–3 veckor.

2. Uppföljningsmöte: separat med mobbaren och den mobbade, samt lyssna på vittnen.
 A) Mobbningen har upphört: avtala om ett uppföljningsbesök, t.ex. 3 veckor. Om mobbningen även då har upphört, avslutas processen.
 B) Mobbningen fortsätter: Vägledning till elevhälsans tjänster enligt Lag om elev- och studerandevård 16 § (den mobbade, mobbaren, vid behov medhjälpare). Kalla mobbarnas och medhjälparnas vårdnadshavare till platsen tillsammans med eleven. Gå igenom situationen i form av (disciplinära) samtal och informera om nästa steg om mobbningen fortsätter. Avtala om uppföljning t.ex. 2–3 veckor.

1. Avbryta eller upptäcka en situation, till exempel genom enkäter.
 Separat utredning av de olika parternas perspektiv: mobbare, medhjälpare, den mobbade, vittnen.
 Vid behov konsultation med elevhälsan.
 Separat beslutsfattande om fortsatta åtgärder med mobbaren och den mobbade. (I grundskolan innebär detta ett disciplinärt samtal med mobbaren).
 Avtala om uppföljning (t.ex. 2–3 veckor).
 Informera vårdnadshavare.

0. Förebyggande åtgärder mot mobbning i gruppen och skolan som en gemensam insats.